

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 30 augusti 2016

730/2016

Lag om alkolås

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om godkännande och utsläppande på marknaden av alkolås och om användning av alkolås i vägtrafiken vid alkolåsövervakad körrätt, vid körrätt som beviljas på medicinska grunder med villkor om alkolås samt vid skol- och dagvårdskörningar.

Bestämmelser om alkolås som villkor för körrätt finns i körkortslagen (386/2011).

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *alkolås* en anordning som i utandningsluften mäter alkoholhalten hos föraren av ett fordon och som hindrar att fordonet startar eller rör sig om alkoholhalten i förarens utandningsluft överskrider det gränsvärde som ställts in för anordningen,

2) *kalibrering* kontroll av att alkolåsets mätresultat är korrekt och justering av alkolåset,

3) *alkolåsövervakad körrätt* sådan körrätt som övervakas med alkolås och som meddelas personer som har gjort sig skyldiga till rattfylleri,

4) *tillverkare* fysiska eller juridiska personer som konstruerar eller tillverkar alkolås som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag och som ansvarar för att sådana alkolås överensstämmer med denna lag, i syfte att släppa ut dem på marknaden antingen i tillverkarens eget namn eller under eget varumärke eller tas i tillverkarens eget bruk,

5) *befullmäktigad representant* en av tillverkaren befullmäktigad fysisk eller juridisk person som är etablerad i Finland eller i en medlemsstat i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som fått fullmakt av tillverkaren att i dennes namn fullgöra samtliga skyldigheter och svara för samtliga formaliteter eller en del av dem som följer av denna lag,

6) *verksamhetsutövare* en fysisk eller juridisk person som är etablerad i Finland och som av tillverkaren eller den befullmäktigade representanten befullmäktigats att montera eller utföra service på alkolås enligt denna lag.

3 §

Godkännande av modeller för alkolås

Det är förbjudet att släppa ut på marknaden och ta i bruk ett alkolås, om modellen för alkolåset inte har godkänts av Trafiksäkerhetsverket.

Trafiksäkerhetsverket ska godkänna modeller för alkolås som uppfyller

1) kraven i standarderna SFS-EN 50436-1 eller SFS-EN 50436-2 eller de nationella krav som föreskrivs i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som motsvarar nivån i de nämnda standarderna, och

2) de tekniska krav som fordonslagen (1090/2002) och bestämmelser som utfärdats med stöd av den ställer på anordningar som monteras i fordon.

Den som ansöker om godkännande av en modell för alkolås ska i sin ansökan visa att kraven enligt 2 mom. 1 punkten uppfylls genom en utredning över överensstämmelse som lämnats av en sådan teknisk tjänst som avses i 5 §.

På Trafiksäkerhetsverket tillämpas bestämmelserna om typgodkännandemyndighet i 49 § 2 mom. i fordonslagen när verket sköter uppgifter som avses i 1 mom.

Trafiksäkerhetsverket informerar om de standarder som avses i 2 mom. 1 punkten på finska och svenska.

4 §

Giltighetstid för godkännande

Godkännande av en modell för alkolås gäller tills vidare.

Om ett alkolås inte längre uppfyller de krav som gällde när låset godkändes kan Trafiksäkerhetsverket återkalla godkännandet av modellen. Innan godkännandet återkallas ska innehavaren av godkännandet ges en skriftlig anmärkning och en skälig tid inom vilken felet eller bristen ska avhjälpas.

Om felet eller bristen väsentligt försämrar fordonets trafiksäkerhet eller alkolåsens funktion, kan godkännandet återkallas omedelbart.

5 §

Tekniska tjänster

Utredningen över överensstämmelse lämnas av en av Säkerhets- och kemikalieverkets ackrediteringsenhet eller av något annat motsvarande nationellt ackrediteringsorgan ackrediterad teknisk tjänst. På ackrediteringen tillämpas lagen om konstaterande av tillförlitligheten hos tjänster för bedömning av överensstämmelse med kraven (920/2005).

Den i 1 mom. avsedda ackrediteringen ska omfatta de tester som används för att testa alkolås och vid ackrediteringen ska standarden SFS-EN ISO/IEC 17025 om allmänna kompetenskrav för provnings- och kalibreringslaboratorier tillämpas.

Den tekniska tjänsten ska vara funktionellt och ekonomiskt oberoende av alkolåstillverkaren och den befullmäktigade representanten. Tjänsten ska ha en med beaktande av verksamhetens omfattning tillräcklig ansvarsförsäkring eller något annat motsvarande arrangemang och tillgång till en tillräckligt stor och yrkeskunnig personal samt sådana system, anordningar och redskap som behövs för verksamheten. Den tekniska tjänsten ska föra register över sina bedömningar, mätningar, tester, kalkyler och utredningar. Den tekniska tjänsten får för deltester anlita en extern tjänst som uppfyller kraven enligt 1 mom. eller använda en sådan tjänsts mät- och testanordningar. Ackrediteringen för den externa tjänsten ska omfatta de deltester som tjänsten utför och vid ackrediteringen ska standarden SFS-EN ISO/IEC 17025 tillämpas. Den tekniska tjänsten svarar för den anlitade tjänstens eller de använda anordningarnas resultat.

På personer som är anställda vid den tekniska tjänsten tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför bedömningsuppgifter enligt denna lag. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

6 §

Verksamhetsanmälan

Alkolåstillverkaren eller den befullmäktigade representanten ska för tillsynen göra en verksamhetsanmälan hos Trafiksäkerhetsverket innan alkolåset släpps ut på marknaden och tas i bruk. Till anmälan ska fogas

- 1) utdrag ur handelsregistret eller någon annan motsvarande utredning samt utredning om ägandeförhållandena, om anmälares verksamhet bedrivs i bolagsform,
- 2) en redogörelse för anmälares ansvariga person,
- 3) en redogörelse för verksamhetsutövaren och dess ansvariga person,
- 4) beslut om godkännande av modellen för alkolås,
- 5) en redogörelse för alkolåsets användningsändamål,
- 6) en redogörelse för sådan i 7 § 2 mom. avsedd teknisk utrustning och programvara som behövs för montering och service av alkolås.

Anmälan ska göras senast tre månader innan verksamheten inleds. Om det medan verksamheten pågår sker förändringar i de uppgifter som avses i 1 mom. eller i beslutsinnehållet, ska Trafiksäkerhetsverket omedelbart underrättas om detta.

Trafiksäkerhetsverket får meddela närmare föreskrifter om innehållet i de uppgifter som ska anmälas och om hur de ska ges in.

7 §

Montering av alkolås, användning av alkolås vid körning samt service och kalibrering av alkolås

För att fordonets trafiksäkerhet och alkolåsets funktion ska kunna säkerställas ska omsorgsfulla och ändamålsenliga förfaringsätt följas vid montering av alkolås, användning av alkolås vid körning samt vid service och kalibrering av alkolås.

Endast auktoriserade verksamhetsutövare får montera och utföra service av alkolås. Verksamhetsutövaren ska ha sådan teknisk utrustning och programvara som behövs för montering och service av alkolås och som alkolåstillverkaren eller den befullmäktigade representanten angett.

Alkolåset ska monteras i fordonet och det ska användas vid körning så att det är funktionsdugligt under körningen. Sådana anordningar, föremål eller program som inte har godkänts av Trafiksäkerhetsverket och alkolåstillverkaren eller den befullmäktigade representanten får inte monteras på alkolåset eller kopplas till det.

Alkolåset ska kalibreras inom en av Trafiksäkerhetsverket godkänd tid.

Verksamhetsutövaren ska utfärda ett intyg över montering och kalibrering av ett alkolås, av vilket det framgår datum och plats för monteringen av alkolåset, alkolåsets märke, modell och tillverkningsnummer samt fordonets registreringstecken och datum för nästa kalibrering. Både monterings- och kalibreringsintyget ska medföras i fordonet under körning.

Trafiksäkerhetsverket ska på sin webbplats föra en förteckning över alkolåsens försäljningsställen och verksamhetsutövarna.

8 §

Utrustande av fordon med alkolås

Ett fordon ska utrustas med

- 1) ett alkolås som uppfyller kraven enligt standarden SFS-EN 50436-1 eller de nationella krav som föreskrivs i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som motsvarar nivån i den standarden, om alkolåset används av en person för vilken alkolåsövervakad körrätt meddelats,

2) ett alkolås som uppfyller kraven enligt standarderna SFS-EN 50436-1 eller SFS-EN 50436-2 eller de nationella krav som föreskrivs i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som motsvarar nivån i de nämnda standarderna, om alkolåset används av en person för vilken körrätt meddelats med sådant villkor om alkolås som avses i 12 § 2 mom. i körkortslagen eller om fordonet används i det syfte som avses i 10 § i denna lag.

Alkolås kan monteras i

- 1) personbil,
- 2) buss,
- 3) paketbil,
- 4) lastbil, eller
- 5) traktor.

Fordonet ska ändringsbesiktigas efter det att ett alkolås enligt 1 mom. 1 punkten har monterats eller avlägsnats.

9 §

Förhindrande av start samt övervakad användning under körning

Alkolåset ska ställas in så att det kräver ett utandningsprov för att fordonet ska kunna startas och hindrar att fordonet startas om inget utandningsprov ges eller om alkoholhalten i förarens utandningsluft är minst 0,10 milligram alkohol per liter utandningsluft.

Under körningen ska alkolåset kräva utandningsprov med slumpmässiga tidsintervaller, om alkolåset används av en person för vilken alkolåsövervakad körrätt meddelats.

Om alkoholhalten i förarens utandningsluft inte underskrider den gräns som anges i 1 mom. eller om föraren under körning underlåter att ge ett utandningsprov ska alkolåset låsa sig så att fordonet varken startar eller rör sig.

Volymen av ett utandningsprov ska vara minst 1,0 liter för att bli godkänt. Om hälsotillståndet hos föraren försvårar givande av ett godkänt utandningsprov, kan polisen på basis av ett läkarintyg ge lov att sänka den volym som krävs.

Trafiksäkerhetsverket får meddela närmare föreskrifter om alkolåsets tekniska funktion under körning och efter ett underkänt utandningsprov samt om volymen av ett godkänt utandningsprov.

10 §

Användning av fordon med alkolås vid skol- och dagvårdskörningar

Om en kommun, samkommun, skola eller inrättning ordnar en körning som beställningstrafik och körningen får statsunderstöd eller understöd av kommunen, ska ett fordon med alkolås användas

- 1) vid körning av elever som deltar i förskoleundervisning, grundläggande utbildning och påbyggnadsundervisning,
- 2) vid körning av studerande som deltar i utbildning på andra stadiet, och
- 3) vid körning av barn i dagvård.

Den trafikidkare som är ansvarig för körningarna ansvarar för att alkolås monteras och för att alkolåset hålls i funktionsdugligt skick.

11 §

Användning av fordon utan alkolås vid skol- och dagvårdskörningar

Om ett fordon med alkolås går sönder eller om det finns någon annan liknande orsak, får den trafikidkare som svarar för körningen tillfälligt under högst fem vardagar använda

ett fordon utan alkolås vid sådana körningar som avses i 10 §. Trafikidkaren ska genast underrätta den som har beställt körningen om att ett fordon utan alkolås används.

Om den trafikidkare som svarar för körningen trots 1 mom. inte förmår utföra körningen, får den som beställt körningen tillfälligt under högst tre vardagar använda ett fordon utan alkolås för körningen. En förutsättning är då att ett fordon som är försett med alkolås och som lämpar sig för körningen inte finns att tillgå.

12 §

Tillsyn

Trafiksäkerhetsverket övervakar iakttagandet av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Verket har i sitt tillsynsuppdrag rätt att

1) i den utsträckning som tillsynen förutsätter få tillträde till tillverkarens, den befullmäktigade representantens och verksamhetsutövarens verksamhetslokaler, andra lokaler och lokaler som ägs eller förvaltas av tillsynsobjektet, med undantag för utrymmen som används för boende av permanent natur,

2) övervaka personalens verksamhet i de lokaler som avses i 1 punkten,

3) trots sekretessbestämmelserna få tillgång till dokument som är nödvändiga för tillsynsuppdraget,

4) granska tillverkarens, dess representants eller verksamhetsutövarens för tillsynsuppdraget nödvändiga uppgifter.

Trafiksäkerhetsverket får vid tillsynen anlita sakkunnighjälp om det behövs för tillsynen. De sakkunniga ska vara insatta i alkolåsverksamheten och kraven på den. På de sakkunniga tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de sköter sådana uppgifter som avses i denna paragraf. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen.

Trafiksäkerhetsverket ska i sina tillsynsuppdrag iaktta 39 § i förvaltningslagen (434/2003). Bestämmelser om polisens skyldighet att lämna handräckning finns i 9 kap. 1 § i polislagen (872/2011).

13 §

Administrativa tvångsmedel

Trafiksäkerhetsverket kan ålägga en tillverkare, befullmäktigad representant eller verksamhetsutövare att avhjälpa fel eller försummelse samt ålägga denne förpliktelser eller förbjuda en åtgärd, om denne handlar i strid med denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den. Verket kan förena åläggandet med vite, hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande. Bestämmelser om dessa finns i viteslagen (1113/1990).

Om tillverkaren eller den befullmäktigade representanten inte fullgör de skyldigheter som föreskrivs i denna lag eller med stöd av den, ska Trafiksäkerhetsverket utan dröjsmål efter att ha fått en anmälan enligt 6 § eller efter att annars ha fått veta om ärendet ge tillverkaren eller den befullmäktigade representanten en möjlighet att redogöra för bristfälligheten och de åtgärder med vilka denne ämnar se till att kraven uppfylls. Om tillverkaren eller den befullmäktigade representanten inte uppfyller kraven inom en rimlig tid, som inte får vara kortare än två månader, kan verket förbjuda tillverkaren eller den befullmäktigade representanten att inleda eller fortsätta sin verksamhet tills vidare eller för en viss tid, om bristen med tanke på verksamhetens säkerhet kan anses vara väsentlig. Om bristen är ringa, kan verket bestämma en ny frist för avhjälpande av bristen, som inte får vara kortare än två veckor.

Trafiksäkerhetsverket kan i stället för de tvångsmedel som anges i 1 mom. ge tillverkaren, den befullmäktigade representanten eller verksamhetsutövaren en skriftlig anmärkning, om det är oskäligt att använda tvångsmedel.

730/2016

14 §

Alkolåsförseelse

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) monterar sådana anordningar, föremål eller program som påverkar alkolåsets funktionsduglighet på alkolåset eller kopplar sådana till det eller använder alkolås vid körning i strid med 7 § 3 mom.,

2) försummar den i 7 § 5 mom. föreskrivna skyldigheten att i fordonet under körning medföra monterings- och kalibreringsintyget,

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *alkolåsförseelse* dömas till böter.

För alkolåsförseelse döms också den trafikidkare som svarar för körningar enligt 10 § och som försummar att utrusta ett fordon med alkolås eller att hålla alkolåset i funktionsdugligt skick.

15 §

Ändringssökande

Omprövning av ett beslut som Trafiksäkerhetsverket meddelat med stöd av denna lag får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen.

Ett beslut som har meddelats med anledning av en begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Trafiksäkerhetsverket kan i sitt beslut bestämma att beslutet ska iakttas trots att ändring har sökts, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

16 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 30 december 2016.

Genom denna lag upphävs lagen om alkolåsövervakad körrätt (439/2008), lagen om godkännande av alkolås för användning i trafik (1109/2010) och lagen om användning av alkolås vid skol- och dagvårdskörningar (1110/2010).

De tillverkare eller befullmäktigade representanter som bedrev i denna lag avsedd verksamhet när lagen trädde i kraft och som gör en verksamhetsanmälan enligt 6 § inom tre månader från lagens ikraftträdande får fortsätta sin verksamhet.

Helsingfors den 25 augusti 2016

Republikens President

Sauli Niinistö

Kommunikationsminister Anne Berner